

**Załącznik
do Uchwały Nr V/ 21 /2019
Rady Miejskiej w Miłakowie
z dnia 31 stycznia 2019 r.**

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE MIŁAKOWO
NA LATA 2019 - 2021**

STYCZEŃ 2019

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	03
2. WIADOMOŚCI OGÓLNE	09
2.1. PODSTAWA PRAWNA	09
2.2. PODSTAWOWE POJĘCIA	09
3. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO	14
3.1. CHARAKTERYSTYKA ŚWIADCZENIOBIORCÓW MOPS	14
3.2. PIECZE ZASTĘPCZE	15
3.3. SYTUACJA OSÓB BEZROBOTNYCH	15
3.4. DEMORALIZACJA, PRZESTĘPCZOŚĆ NIELETNICH	15
4. CELE, ZADANIA, MIERNIKI	18
4.1. CEL GŁÓWNY	18
4.2. CELE SZCZEGÓŁOWE	19
4.3. SPOSOBY REALIZACJI CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH	19
5. ZADANIA I MIERNIKI	21
6. REZULTATY	24
7. ZASOBY	25
8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	26
9. MONITOROWANIE	26
10. PODSUMOWANIE	27

1. WSTĘP

System wspierania rodziny i pieczy zastępczej został utworzony ze względu na:

- „*dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności,*
- *dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,*
- *w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.*”

(z preambuły ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego funkcjonowania, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Działania realizowane w ramach programu będą skoncentrowane na dzieciach i całych rodzinach, również w sytuacjach, gdy dzieci zostaną umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych.

Rodzina jest podstawowym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka, które powinno zapewnić mu bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na dziecko, przekazując mu system wartości, tradycje, kształtując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest też najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego, jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w pełnieniu funkcji opiekuńczo wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodziny, którym często towarzyszy problem ubóstwa, długotrwałego bezrobocia, czy zagrożenie bezdomnością. Rodziny takie wymagają stałego wsparcia i monitorowania przez przedstawicieli różnych grup zawodowych: pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów, policji oraz opiekunów świetlic środowiskowych, itp. Praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd podstawowym założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza rozwiązania problemu rodziny. Z uwagi na więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz praca prowadząca do stworzenia prawidłowych warunków rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej i jego powrót do domu. Dlatego polityka państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych powinny być nakierowane na pomoc udzielaną rodzinie i w rodzinie. Działania władz państwowych i samorządowych w takich sytuacjach określa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Przedkładany Program Wspierania Rodziny na lata 2019 - 2021 stanowi realizację dyspozycji ustawowej, a zaproponowane w Programie działania stanowią rozwinięcie planów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Miłakowo na lata 2016 - 2022 w ramach Celu strategicznego 2. „Wspieranie rodzin oraz wspomaganie

rozwoju dzieci i młodzieży” – kierunki 1 i 2, a także są zgodne z założeniami Wojewódzkiego Programu Polityki Prorodzinnej.

Miłakowo, jako miasto gminne jest lokalnym centrum edukacji, kultury i sportu. Tutaj zlokalizowane jest powiatowe szkolnictwo średnie, funkcjonuje rozbudowana sieć gimnazjów, szkół podstawowych i przedszkoli, zarówno o charakterze publicznym. Dobrze wyposażona baza sportowa oraz prężnie działające ośrodki kultury tworzą możliwości samorealizacji, rozwoju zainteresowań oraz udziału w różnorodnych imprezach kulturalnych i sportowych. Miasto posiada również rozbudowany i dobrze działający system pomocy społecznej, w tym instytucje, placówki i programy działające na rzecz osób bezrobotnych, starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych, rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, czy też osób wykluczonych bądź zagrożonych marginalizacją społeczną.

Uchwałą Nr XXXVII/260/2009 Rady Gminy w Miłakowie z dnia 9 września 2009 roku w sprawie nadania Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Miłakowie, wyznaczono Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Miłakowie, jako podmiot właściwy dla realizacji zadania z zakresu administracji publicznej dotyczącego wspierania rodzin, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W ślad za tą uchwałą po jej uprawomocnieniu, Zarządzeniem Nr 39/2012 Burmistrza Miasta Miłakowo z dnia 12 lipca 2012 r., Kierownikowi MOPS Miłakowo udzielono imiennego upoważnienia do prowadzenia postępowań z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych wynikających z zadań własnych gminy wiejsko-miejskiej Miłakowo w zakresie określonym ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania związane z udzielaniem pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Miłakowie. Zgodnie z zarządzeniem Nr 5/2018 z dnia 8 listopada 2018r., Kierownika MOPS Miłakowo w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego do zakresu działań MOPS Miłakowo należy w szczególności:

1. prowadzenie pracy socjalnej oraz rozwijanie nowych metod pracy socjalnej;
2. rozpoznawanie, diagnozowanie potrzeb i organizowanie pomocy stosownie do indywidualnych potrzeb i sytuacji osób i rodzin;
3. przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych, kompletowanie dokumentów oraz podejmowanie innych niezbędnych czynności związanych ze świadczeniem różnorodnych form pomocy;

4. planowanie pomocy oraz kontrolowanie czy udzielona pomoc spełnia swoje zadania;
5. udzielanie pełnych informacji osobom o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy oraz o podmiotach działających na rzecz jednostek i rodzin;
6. pobudzanie aktywności społecznej klientów Ośrodka oraz ich rodzin, inspirowanie i wspieranie dążeń do osiągnięcia samodzielności;
7. zawieranie kontraktów socjalnych z osobami lub rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej celem jej rozwiązania;
8. inicjowanie nowych rozwiązań mających na celu zapobieganie niekorzystnym zjawiskom oraz poprawę sytuacji osób wymagających pomocy; podejmowanie interwencji kryzysowej;
9. podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia dostępności do usług poradnictwa dla poszczególnych grup społecznych;
10. kierowanie osób do placówek udzielających wyspecjalizowanej pomocy;
11. udzielanie informacji na podstawie wniosku o udostępnianie danych ze zbioru danych osobowych, zgodnie z przepisami w tym zakresie;
12. współdziałanie z organami samorządu lokalnego, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej;
13. przygotowanie danych do opracowania planów i sprawozdań finansowych i merytorycznych;
14. przygotowywanie na zlecenie Kierownika materiałów służących opracowywaniu diagnoz, programów i projektów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych;
15. realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz opracowanych i wdrażanych w Ośrodku programów i projektów;
16. współuczestniczenie we wdrożeniu i rozwijaniu regionalnych i lokalnych programów pomocy społecznej, w tym osłonowych ukierunkowanych na podniesienie jakości życia i łagodzenia skutków ubóstwa i wykluczenia społecznego;
17. prowadzenie ewidencji i rejestrów;
18. zapewnienie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, polegającej w szczególności na:
 - a) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
 - b) wzmocnieniu roli funkcji rodziny,

- c) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
- d) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- e) pomocy w integracji rodziny,
- f) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- g) dążeniu do reintegracji rodziny.

Obecnie Zespół tworzy jeden asystent rodziny, współpracujący na bieżąco z pracownikami socjalnymi Ośrodka. Naczelnym zadaniem Zespołu jest udzielanie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

1. pracy z rodziną,
2. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Ad. 1. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i przy aktywnym współdziałaniu. Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- terapii i mediacji;
- usług opiekuńczych i specjalistycznych dla rodzin z dziećmi;
- pomocy prawnej;

W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informacje o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy i po analizie sytuacji może zawnioskować o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny. Współpraca między rodziną a asystentem opiera się na wspólnym opracowaniu i realizacji planu pracy.

W zależności od indywidualnej sytuacji rodziny plan pracy obejmuje udzielanie przez asystenta wsparcia w następujących obszarach:

- w poprawie sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,

- pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,
- pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- motywowaniu do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
- udzielaniu wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- prowadzeniu indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.

Do zadań asystenta rodziny należy również:

- prowadzenie dokumentacji dotyczącej prowadzenia pracy z rodziną,
- sporządzanie okresowej oceny sytuacji rodziny,
- monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym i grupą roboczą,
- podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia życia lub bezpieczeństwa dziecka i rodziny.

Ad. 2. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka może odbywać się w formie:

- a) rodziny wspierającej, która przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:
 - opiece i wychowaniu dziecka,
 - prowadzeniu gospodarstwa domowego,
 - kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Z rodziną wspierającą zawiera się umowę dotyczącą zwrotu kosztów związanych z udzielaniem przez nią pomocy. Rodzina wspierająca musi posiadać pozytywną opinię ośrodka pomocy społecznej wydaną na podstawie wywiadu środowiskowego.

- b) placówki wsparcia dziennego np. świetlic, kół zainteresowań, ognisk wychowawczych, zajęć terapeutycznych, pracy podwórkowej.

2. WIADOMOŚCI OGÓLNE

2.1 PODSTAWA PRAWNA

Obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny wynika z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018r., poz.998, z późn. zm.). W myśl w/w art. gmina zobowiązana jest również do tworzenia systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

2.2 PODSTAWOWE POJĘCIA

Rodzina to podstawowa komórka społeczna i naturalne środowisko wychowawcze dziecka, która oddziałuje tradycje, ukierunkowując jego aktywność i postępowanie na całe życie, na jego osobowość, przekazując mu swój system wartości.

Rodzina dysfunkcyjna to rodzina, która poprzez zaburzone relacje, zasady, role czy komunikację nie zapewnia swoim członkom możliwości zdrowego i pełnego funkcjonowania. Mianem rodziny dysfunkcjonalnej określa się często rodzinę, gdzie jedna lub kilka osób jest uzależnionych (np. od alkoholu, leków, narkotyków, pracy, jedzenia, itd.), w której dochodzi do przemocy lub też któryś z jej członków nie może realizować swojej roli ze względu na doświadczane zaburzenia psychiczne. Bez względu na to, czy zaburzona jest to jedna, czy wiele osób, problem dotyczy całej rodziny, ponieważ rodzina funkcjonuje, jako całość i jest czymś więcej niż tylko sumą części. Członkowie rodziny wzajemnie oddziałują na siebie.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Rysunek 1. Formy pieczy zastępczej

Rodzina zastępcza – forma opieki nad małoletnim dzieckiem, biologiczni rodzice są nieznani albo pozbawieni władzy rodzicielskiej lub którym ją ograniczono. Nie można ustanowić rodziny zastępczej dla dziecka, którego przynajmniej jeden z rodziców ma pełnię władzy rodzicielskiej. Zgodnie z polskim prawem rodziną zastępczą może zostać małżeństwo lub osoba samotna. Muszą przy tym spełniać następujące warunki:

1. mają stałe miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
2. niekaralność,
3. unormowane warunki mieszkaniowe,
4. stałe źródło dochodu (przynajmniej jednego opiekuna),
5. stan zdrowia umożliwiający sprawowanie opieki nad dzieckiem w rodzinie zastępczej,
6. odbycie szkolenia dla rodzin zastępczych.

Wyróżnia się następujący podział rodzin zastępczych:

1. z uwagi na spokrewnienie opiekunów i dzieci:
 - rodzinę zastępczą spokrewnioną,
 - rodzinę zastępczą niespokrewnioną.
2. z uwagi na liczbę przyjętych dzieci:
 - rodzinę zastępczą zawodową (opieka, nad co najmniej trójką dzieci),
 - rodzinę zastępczą niezawodową (opieka nad jednym lub dwójką dzieci).

Powyższe mogą się nawzajem łączyć np. w rodzinę zastępczą spokrewnioną zawodową (oznacza to, że rodzinie została sądownie przyznana opieka, nad co najmniej trójką dzieci, które są spokrewnione z jednym z opiekunów). W przypadku opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi (tzw. specjalistyczna rodzina zastępcza) lub opieki doraźnej (rodzinne pogotowie opiekuńcze), rodzina zastępcza zawodowa zajmuje się mniejszą ilością dzieci (maksimum troje).

Rodzinne pogotowia tworzone są po to, by sprawować opiekę krótkoterminową. Rodzinnym pogotowiom przekazywane są często noworodki i niemowlaki na okres, w którym rodzina naturalna dziecka, z pomocą odpowiednich służb, może rozwiązać swoje problemy. Dzieci trafiają tu również wówczas, gdy potrzebny jest czas na uporządkowanie sytuacji prawnej np. niemowlęcia i znalezienie dla niego rodziców adopcyjnych.

Rodzinne domy dziecka (placówki rodzinne) realizują zadania opieki całkowitej w ramach środowiska rodzinnego. Jeden rodzinny dom dziecka może przyjąć od 4 do 8 dzieci, jednak w niektórych sytuacjach liczba ta może ulec zwiększeniu lub zmniejszeniu. Rolę wychowawców pełnią osoby, najczęściej małżonkowie, którzy decydują się na założenie rodzinnego domu dziecka. Jeśli mają oni własne potomstwo, to wychowuje się ono wraz z dziećmi skierowanymi do domu przez Sąd.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza jest prowadzona, jako placówka typu:

1. socjalizacyjnego;
2. interwencyjnego;
3. specjalistyczno-terapeutycznego;
4. rodzinnego.

Zadania **placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego** polegają przede wszystkim na wychowywaniu dzieci w różnym wieku, w tym dorastających i usamodzielniających się. Ponadto placówki tego rodzaju umożliwiają wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu, współpracują z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.

Z kolei głównym zadaniem **placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego** jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki. W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego może zostać wyodrębniona część organizacyjna dysponująca bazą noclegową i zapewniająca opiekę wychowawczą, czynna przez całą dobę, wykorzystywana w sytuacjach kryzysowych, kiedy dziecko ze względów rodzinnych musi czasowo zamieszkać poza swoją rodziną za zgodą rodziców lub opiekunów prawnych albo, kiedy rodzina musi czasowo uzyskać schronienie.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności takim, które legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymaga stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymaga wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.

W **regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej** umieszcza się dzieci, które wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji.

Natomiast **interwencyjny ośrodek preadopcyjny** służy dzieciom, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą być umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej.

Asystent rodziny przez pewien czas wspiera rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci.

Termin „asystent” został wyprowadzony od słowa „asysta”, które jest określeniem na osobę towarzyszącą komuś, współlobecną, pomagającą, będącą w pogotowiu. Asystent rodziny towarzyszy rodzicom we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz

otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci. Zadaniem asystenta rodziny jest organizowanie pracy z rodziną w miejscu zamieszkania bądź w miejscu wskazanym przez rodzinę, polegającej na:

- opracowaniu i realizacji planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny
i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- opracowaniu, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
- udzielaniu pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- wspieraniu aktywności społecznej rodzin,
- motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielaniu pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, udzielaniu wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- podejmowaniu działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- prowadzeniu indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,
- dokonywaniu okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej, niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny Kierownikowi MOPS,
- monitorowaniu funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzaniu, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpracy z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

Asystentura rodziny polega na zindywidualizowanej pracy „w” rodzinie „z” rodziną, „dla rodziny” (na jej rzecz), przy dominowaniu pracy „z rodziną”. Asystent rodziny w tej koncepcji ma za zadanie zmienić stosunek osób w rodzinie do własnej sprawczości, zwiększyć ich poczucie wpływu na własne życie, podnieść samoocenę. Indywidualna pomoc służy rozwojowi kompetencji poszczególnych członków rodziny, osiągnięciu wyznaczonych przez nich celów, wzbudzaniu w nich wiary we własne możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań, do tej pory uznawanych za niemożliwe. Działania asystenta i rodziny zmierzają do jej usamodzielnienia i pozostawienia dzieci w rodzinie, w środowisku zapewniającym im poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój.

3. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO

3.1 CHARAKTERYSTYKA ŚWIADCZENIOBIORCÓW MOPS

W przypadkach, gdy rodzina nie podołała problemom codziennego życia i jej funkcjonowanie w obecnym stanie stało się niemożliwe, należy podjąć interwencję polegającą na zapewnieniu bezpieczeństwa dla wszystkich jej członków, a ponadto podjąć pracę na rzecz przywrócenia zdolności rodziny do prawidłowego funkcjonowania. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Miłakowie udziela pomocy finansowej na potrzeby bieżące dla zapewnienia rodzinom tzw. minimum egzystencji oraz wsparcia socjalnego i środowiskowego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Miłakowie jest głównym realizatorem zadań pomocy społecznej w imieniu miasta Miłakowo. Ponadto MOPS realizuje inne zadania mające na celu wsparcie rodziny, a w szczególności należące do kompetencji gminy na podstawie ustaw:

- o świadczeniach rodzinnych;
- o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- o dodatkach mieszkaniowych.

3.2 PIECZE ZASTĘPCZE

Zaburzenia relacji rodzinnych, zachowania na granicy patologii zagrażają zdrowemu stylowi życia i prowadzą do groźnych uzależnień. Rodzice koncentrują się na własnych

problemach, uciekają w nałogi, a z czasem nie wypełniają swoich ról rodzicielskich, co skutkuje zaniedbywaniem dzieci, stosowaniem przemocy w rodzinie, aż po ingerencję instytucji zewnętrznych w rodzinę i umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki.

3.3 SYTUACJA OSÓB BEZROBOTNYCH

Obszar województwa warmińsko-mazurskiego pod względem gospodarczym i ekonomicznym należy do regionów biednych i słabo rozwiniętych. Miłakowo, jako część tego obszaru, boryka się z wieloma problemami społecznymi, z których na pierwszy plan wysuwa się zjawisko bezrobocia. Jest ono uważane za podstawową przyczynę pozostawiania ludzi w sferze ubóstwa, narastania konfliktów wewnątrz rodziny, a także odpowiada za jej dezorganizację i powstawanie patologii społecznych takich, jak alkoholizm, narkomania, przestępczość nieletnich.

3.4 DEMORALIZACJA, PRZESTĘPCZOŚĆ NIELETNICH

Bierność wychowawcza rodziców jest wykorzystywana przez dzieci najczęściej w niewłaściwy sposób, brak reakcji rodzica na negatywne zachowanie, zostaje odczytywane przez dziecko, jako przyzwolenie na dane postępowanie i powoduje systematyczne oddalanie się go od istniejącego, akceptowanego w społeczeństwie systemu wartości i norm. Takie dzieci najczęściej popadają w konflikty z prawem, nie realizują obowiązku szkolnego. W obecnych realiach to głównie dzieci i młodzież gimnazjalna przysparza rodzinom najwięcej problemów wychowawczych. Potwierdzają to statystyki policyjne dotyczące udziału nieletnich i małoletnich w czynach karalnych i wykazujących przejawy demoralizacji.

„Konieczność stworzenia jednolitego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, którzy w związku z doświadczaną trudną sytuacją życiową wymagają profesjonalnego wsparcia”.

Wspieranie rodziny jest niezwykle angażującym procesem i wymaga podejścia interdyscyplinarnego, gdyż dotyczy wszystkich obszarów funkcjonowania rodziny. Obejmuje ono działania zorientowane na zabezpieczenie potrzeb członków rodziny, budowanie prawidłowych relacji i więzi między nimi, tworzenie pozytywnego środowiska wychowawczego dla dzieci, zapobieganie patologiom, podejmowanie interwencji w sytuacjach kryzysowych i działań naprawczych w rodzinie.

Na bazie analizy sformułowano następujące działania do realizacji:

1. Wsparcie interdyscyplinarne.

W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań różnych instytucji i służb wspierania rodziny. Zatem zakładamy, że praca ta będzie realizowana przez powoływanie grup interdyscyplinarnych, w skład, których wchodzić będą w szczególności: asystent rodziny, pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy. Praca ta powinno skutkować trafniejszą diagnozą problemów, ustaleniem spójnego planu pomocy oraz uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

2. Prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego.

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, potrzebują pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym konieczny jest rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki nad dziećmi i młodzieżą w wieku szkolnym.

3. Pomoc w formie rodzin wspierających.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia rodziny i dziecka. Zadania rodziny wspierającej to m. in. pomoc w opiece nad dziećmi, prowadzeniu gospodarstwa domowego, wspólne spędzanie czasu wolnego. Pomoc ta będzie wynikać z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, a realizowana będzie na podstawie zawartej umowy. Rodzina wspierająca może otrzymać zwrot kosztów świadczonej pomocy, co zostanie określone w treści umowy. W celu podniesienia skuteczności oddziaływania rodzin wspierających, należy zadbać o ich przygotowanie poprzez poradnictwo oraz szkolenie.

4. Poradnictwo specjalistyczne.

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (pedagogicznego, prawnego, zawodowego, itp.), terapii systemowej rodzin, treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenia. Tam, gdzie jest to potrzebne i możliwe, praca powinna opierać się o kontrakt z rodziną. Poradnictwo powinno dotyczyć sposobów zaspokajania potrzeb dziecka i rozwiązywania problemów wewnątrzrodzinnych. Terapia rodzin powinna być prowadzona z wykorzystaniem najnowszych metod i technik

terapeutycznych. Niezwykle ważnym elementem jest również dostęp rodziny do pomocy prawnej, szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne.

W ramach działań profilaktycznych powinno uwzględnić się usługi dla rodzin wychowujących dzieci, szczególnie dzieci niepełnosprawne, które stanowiąc będą pomoc rodzicom w zapewnieniu należytej opieki w czasie, gdy nie mogą jej sprawować osobiście lub gdy ich kompetencje rodzicielskie są niedostateczne.

6. Organizowanie grup wsparcia, grup samopomocach i pomocy wolontarystycznej.

Kolejnym narzędziem wzmocnienia rodzin dysfunkcyjnych będzie pomoc wolontarystyczna oraz tworzenie grup wsparcia i grup samopomocowych. Ich celem będzie wymiana doświadczeń, zapobieganie izolacji, a także wzmocnienie systemu wsparcia.

7. Usługi asystenta rodziny.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowanie dzieci. W okresie realizacji programu zakłada się objęcie usługami asystenta 15 – 20 rodzin.

8. Tworzenie i realizacja projektów i programów wspierających rodzinę.

Kolejnym narzędziem wsparcia dziecka i rodziny będzie tworzenie i realizacja programów i projektów osłonowych finansowanych głównie ze środków zewnętrznych.

9. Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin.

Wsparcie i pomoc w ramach tego działania powinno być kierowane do osób i rodzin, które z różnych przyczyn nie mogą funkcjonować prawidłowo w oparciu o posiadane środki i zasoby. Wsparcie powinno być wielopłaszczyznowe i obejmować zarówno poprawę ich warunków bytowych jak i wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, barier w dostępie do leczenia, rehabilitacji, wypoczynku i inne. Priorytetem pomocy jest zapewnienie dzieciom i młodzieży ze środowisk zagrożonych i dysfunkcyjnych ciepłych posiłków, wyposażenia w podręczniki i artykuły szkolne, opieki przedszkolnej, wypoczynku i możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego.

10. Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, a także w placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w 1-ym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w 2-im roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w 3-im roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

4. CELE, ZADANIA, MIERNIKI

4.1 CEL GŁÓWNY

Zapewnienie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Rodzina jest pierwszą i podstawową komórką życia społecznego. Powołując się na definicję rodziny J. Szczepańskiego określamy nią grupę złożoną z osób połączonych stosunkiem małżeństwa i/ lub pokrewieństwa (bądź adopcji). Bezspornie, rodzinie przypisuje się wiele znaczących funkcji społecznych: prokreacyjną, czyli zapewniającą utrzymanie ciągłości społecznej, opiekuńczo – zabezpieczającą, socjalizacyjną, emocjonalną, kulturalną oraz materialno – ekonomiczną.

Wymienione powyżej funkcje nieodzownie wiążą się z opieką nad dzieckiem. Zachwianie w prawidłowym sprawowaniu którejkolwiek z nich skutkować może powolnym procesem tworzenia się zaburzeń w rozwoju dziecka, bądź, idąc dalej – powstawaniem patologii. Dlatego tak bardzo ważne jest zorganizowanie systemu wsparcia odpowiadającego na realnie istniejące potrzeby rodziny. Głównym przesłaniem niniejszego Programu jest wsparcie rodziny w odbudowaniu prawidłowych relacji oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie to powinno zostać udzielone rodzinie jak najwcześniej, tak by działać profilaktycznie, zapobiegając rozwojowi zaburzeń i patologii w początkowym stadium.

4.2 CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych służące przywróceniu rodzinie zdolności wykonywania tych funkcji.
2. Podniesienie kompetencji i umiejętności wychowawczych oraz opiekuńczych rodziców, które umożliwiają wychowywanie się dzieci w rodzinie naturalnej.
3. Poprawa funkcjonowania rodziny.
4. Zapewnienie infrastruktury i dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego.

4.3 SPOSÓB REALIZACJI CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH

Tabela nr 1. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych służące przywróceniu rodzinie zdolności wykonywania tych funkcji.

Cel szczegółowy nr 1 Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych służące przywróceniu rodzinie zdolności wykonywania tych funkcji.		
Lp.	Działania	Terminy
1.	Organizowanie dla rodzin spotkań służących wymianie doświadczeń oraz zapobieganiu izolacji w formie grup wsparcia lub grup samopomocowych.	od maja 2019 roku raz na kwartał
2.	Dostarczanie wiedzy i uczenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.	na bieżąco, według potrzeb
3.	Podniesienie świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny.	na bieżąco, według potrzeb
4.	Pomoc w integracji rodziny.	na bieżąco, według potrzeb
5.	Praca z rodziną, również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną naturalną.	na bieżąco, według potrzeb
6.	Pomoc w nauce szkolnej dzieciom objętym wsparciem asystenta rodziny („Pogotowie Lekcyjne”)	na bieżąco, według potrzeb
7.	Zacieśnienie współpracy z podmiotami podejmującymi różnorodne działania na rzecz rodzin z dziećmi (poradnia psychologiczno-pedagogiczna, szkoły).	na bieżąco, według potrzeb
8.	Udział w działaniach na rzecz rodzin i dzieci dotkniętych przemocą realizowane w ramach „Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.	na bieżąco, według potrzeb

Tabela nr 2. Podniesienie kompetencji i umiejętności wychowawczych oraz opiekuńczych rodziców, które umożliwiają wychowywanie się dzieci w rodzinie naturalnej.

Cel szczegółowy nr 2		
Podniesienie kompetencji i umiejętności wychowawczych oraz opiekuńczych rodziców, które umożliwiają wychowywanie się dzieci w rodzinie naturalnej.		
Lp.	Działania	Terminy
1.	Systematyczna praca asystenta z rodzinami z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci, sporządzaniu planów pracy z rodziną oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie.	na bieżąco
2.	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia ze strony asystenta rodziny, zwiększenie liczby rodzin objętych asystenturą rodziny.	2019r. – 2021r.
3.	Motywowanie do korzystania z poradnictwa specjalistycznego, do udziału w warsztatach dla rodziców doskonalących umiejętności wychowawcze.	na bieżąco
4.	Organizowanie spotkań, warsztatów poszerzających wiedzę rodziców dot. opieki i wychowania dziecka.	na bieżąco, według potrzeb

Tabela Nr 3. Poprawa funkcjonowania rodziny.

Cel szczegółowy nr 3.		
Poprawa funkcjonowania rodziny w sferze socjalno-bytowej.		
Lp.	Działania	Terminy
1.	Wsparcie finansowe i rzeczowe dla rodzin.	na bieżąco, zgodnie z ustawami: - o pomocy społecznej, - o świadczeniach rodzinnych, - o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, - o dodatkach mieszkaniowych
2.	Obejmowanie dożywianiem w formie ciepłego posiłku wszystkich tego wymagających dzieci, w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.	na bieżąco, zgodnie z potrzebami
3.	Organizowanie zbiórek pomocy rzeczowej dla rodzin z dziećmi.	na bieżąco

4.	Pomoc rodzinom załatwianiu spraw związanych z uzyskaniem prawa do lokalu socjalnego lub komunalnego.	na bieżąco, zgodnie z potrzebami
5.	Stworzenie dzieciom i młodzieży możliwości uczestnictwa w zorganizowanych formach spędzania czasu wolnego i rozwijania zainteresowań poprzez przygotowanie i realizację programów.	corocznie
6.	Doskonalenie form współpracy z instytucjami, organizacjami w celu lepszego rozeznania potrzeb i organizowania pomocy.	na bieżąco, zgodnie z potrzebami

Tabela Nr 4. Zapewnienie infrastruktury i dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego.

Cel szczegółowy nr 4. Zapewnienie infrastruktury i dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego		
Lp.	Działania	Terminy
1.	Realizacja usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych.	na bieżąco, według potrzeb
2.	Prowadzenie terapii i mediacji dla rodzin.	na bieżąco, według potrzeb
3.	Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne w oparciu o posiadane zasoby.	na bieżąco, według potrzeb
4.	Pomoc prawna szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.	na bieżąco, według potrzeb
5.	Zwiększenie zatrudnienia asystentów rodziny.	2019 r. – o 1 asystenta, 2020 r. – o 1 asystenta, 2021 r. – o 1 asystenta,

5. ZADANIA I MIERNIKI

1. Diagnoza i analiza przyczyn kryzysów rodzinnych.
2. Pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemów związanych z nieprawidłowym funkcjonowaniem.
3. Pomoc w integracji rodziny i niwelowanie barier uniemożliwiających prawidłowe relacje między członkami rodziny oraz rozwiązywanie sytuacji konfliktowych w rodzinach.
4. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin.
5. Dążenie do reintegracji rodziny w celu poprawy sytuacji rodzinnej umożliwiającej powrót dziecka do rodziny naturalnej i do aktywnego uczestnictwa w życiu danego środowiska społecznego.

Tabela Nr 5. Zadania i mierniki do realizacji celów.

Nazwa celu	Nazwa zadania	Miernik	Termin realizacji
1. Diagnoza i analiza przyczyn kryzysów rodzinnych.	1.Praca socjalna polegająca na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, deficytów osobowościowych członków rodziny, zaniedbań względem dzieci oraz ocena sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.	1.Liczba rodzin poddanych diagnozie	2019r. – 2021r.
	2.Przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w rodzinie przeżywającej trudności.	2.Liczba rodzin poddanych diagnozie	2019r. – 2021r.
	3.Konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcjonalność rodziny.	3. Liczba rodzin poddanych diagnozie	2019r. – 2021r.
2. Pomoc rodzinom w przezwyciężeniu problemów związanych z nieprawidłowym funkcjonowaniem.	1.Organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”.	1.Liczba rodzin przeżywających trudności. 2.Liczba powstałych „grup wsparcia” i „grup samopomocowych”.	2019r. – 2021r.
	2.Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności dostęp do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i terapeutycznego).	1.Liczba rodzin przeżywających trudności 2.Liczba specjalistów.	2019r. – 2021r.
	3.Umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny.	1.Liczba rodzin przeżywających trudności. 2.Liczba asystentów rodziny.	2019r. – 2021r.
3. Pomoc w integracji rodziny i niwelowanie barier uniemożliwiających prawidłowe relacje między członkami rodziny oraz rozwiązywanie sytuacji konfliktowych w	1.Zapewnienie członkom rodziny możliwości korzystania z pomocy specjalistów, terapii w różnorodnych zakresach dysfunkcji (terapię indywidualne, grupowe).	1.Liczba rodzin przeżywających trudności. 2.Liczba terapii indywidualnych. 3.Liczba terapii grupowych. 4.Liczba specjalistów przeprowadzających terapię.	2019r. – 2021r.

	2.Organizowanie mediacji, jako formy metody pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych.	1.Liczba rodzin przeżywających trudności. 2.Liczba mediacji.	2019r. – 2021r.
4. Przeciwdziałanie marginalizacji degradacji społecznej rodzin.	1.Motywowanie członków rodziny do podjęcia działań na rzecz ograniczenia, bądź niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień – współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policją, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy, itp.	1. Liczba rodzin przeżywających trudności. 2.Liczba terapii.	2019r. – 2021r.
	2.Angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach, warsztatach kształtujących umiejętności planowania swojej przyszłości zawodowej i osobistej oraz motywujących do podjęcia pracy, w oparciu o własne zasoby.	1.Liczba rodzin przeżywających trudności. 2.Liczba organizowanych szkoleń.	2019r. – 2021r.
	3.Podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia.	1.Liczba rodzin przeżywających trudności. 2.Liczba sytuacji zagrażających i interwencyjnych.	2019r. – 2021r.
5. Dążenie do reintegracji rodziny w celu poprawy sytuacji rodzinnej umożliwiającej powrót dziecka do rodziny naturalnej i do aktywnego uczestnictwa w życiu	1.Świadczenie pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wychowywaniu i opiece nad dziećmi w przewyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną.	1.Liczba rodzin przeżywających trudności. 2.Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2019r. – 2021r.

	2.Pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowywaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej, przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin, poprzez wsparcie asystenta rodziny.	1.Liczba rodzin przeżywających trudności. 2.Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. 3.Liczba asystentów rodziny.	2019r. – 2021r.
	3.Pomoc asystenta rodziny w opracowaniu planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.	1.Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. 2. Liczba asystentów rodziny.	2019r. – 2021r.
	4.Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.	1.Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2019r. – 2021r.

6. REZULTATY

Zakładane rezultaty realizacji programu obejmują:

- wzrost umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach,
- poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wpierania rodziny.

7. ZASOBY

Gminny Program Wspierania Rodziny został oparty na założeniu, że jest to proces ciągłych, pełnych, zorganizowanych i skoordynowanych działań, realizowanych przez wiele podmiotów zaangażowanych w pracę dla dobra rodzin i ich dzieci. W mieście Miłakowo wśród nich można wymienić:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Miłakowie;

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Miłakowie;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie;
- Powiatowy Urząd Pracy w Ostródzie, Filia w Morągu;
- Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie i Narkomanii;
- Sąd Rejonowy w Ostródzie;
- Kuratorzy Sądowi i kuratorzy społeczni;
- Komenda Powiatowa Policji w Morągu, Posterunek Policji w Miłakowie;
- Straż Miejska w Miłakowie;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Jana Pawła II w Miłakowie;
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Miłakowie;
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Morągu;
- organizacje pozarządowe;
- placówki służby zdrowia;
- kościoły i związki wyznaniowe;
- instytucje kulturalne i sportowe;
- placówki opiekuńczo – wychowawcze;

8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 będzie się odbywało, w zależności od możliwości i potrzeb, przy udziale środków pochodzących z:

- budżetu samorządu;
- budżetu państwa;
- budżetów instytucji i organizacji partnerskich;
- innych źródeł.

9. MONITOROWANIE

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 w Miłakowie jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Miłakowie. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji rodzin i dzieci, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodzin i dzieci. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej będzie przedstawiał Radzie Miejskiej w Miłakowie sprawozdanie z realizacji Programu do 31 marca każdego roku.

Monitorowanie działań będzie dokonywane również poprzez analizę następujących danych:

1. Ilość porad udzielanych przez specjalistów w miejskich instytucjach samorządowych lub w organizacjach pozarządowych realizujących zadania na zlecenie miasta;
2. Ilość interwencji kryzysowych;
3. Liczba osób uczestniczących w konferencjach, szkoleniach;
4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z określeniem przyczyn oraz struktury tych rodzin;
5. Liczba rodzin niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo;
6. Liczba rodzin, doświadczających przemocy domowej;
7. Liczba dzieci objętych pomocą społeczną;
8. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
9. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
10. Liczba dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodzin naturalnych;
11. Liczba osób usamodzielnionych;
12. Kwota wydatkowana na realizację różnych programów celowych ze wskazaniem źródeł finansowania;
13. Kwota wydatkowana na koszty utrzymanie dzieci w systemie pieczy zastępczej;
14. Kwota wydatkowana na koszty pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
15. Kwota wydatkowana na pomoc społeczną skierowaną do rodzin wychowujących dzieci, w formie posiłku w szkole, opłat za przedszkole.

10. PODSUMOWANIE

Rodzina wypełniając swoją funkcję, zwłaszcza wychowawczą wpływa na rozwój emocjonalny i intelektualny młodego pokolenia. Rodzina, jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiece i wychowywaniu dzieci, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest też największym zyskiem dla społeczności lokalnej, w każdej sferze.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej weszła w życie 1 stycznia 2012 r. i kształtuje sferę działań państwa na rzecz rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, które to działania niejednokrotnie skutkują umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Ustawa wprowadziła rozwiązania systemowe, które poprzez intensywną profilaktykę i pracę z rodziną przyczyniają się do poprawy jakości pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez te rodziny i w konsekwencji przeciwdziałają umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest aktem prawnym, dotyczącym nie tylko zagadnień regulowanych dotychczas w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018r., poz.1508, z późn. zm.), ale również zmieniającym wiele innych aktów prawnych – od kodeksów: rodzinnego, opiekuńczego, postępowania cywilnego, pracy poprzez przepisy samorządowe, zdrowotne, oświatowe, z zakresu zabezpieczenia społecznego, postępowania w sprawach nieletnich i inne.

Problem dzieci zaniedbanych oraz funkcjonowania rodzin problemowych dotyczy wielu dziedzin polityki społecznej i tylko kompleksowe podejście do tego zagadnienia i ścisła współpraca wielu instytucji państwowych i pozarządowych, szczególnie na poziomie lokalnym, najbliższym dziecku, przyczynia się do zmniejszenia skali niekorzystnych zjawisk w tym obszarze.

Istotą rozwiązań, ujętych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest spójny system narzędzi opieki nad dzieckiem i rodziną je wychowującą, jeżeli ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Działania podejmowane w ramach tego systemu mają zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewniony został szybki powrót do rodziny dziecka, które z uwagi na jego dobro okresowo musiało zostać umieszczone poza nią. Dlatego też przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyły na gminy

obowiązek prowadzenia pracy z rodziną w środowisku, aby wzmocnić rodziny zagrożone czasową utratą prawa do wychowywania dzieci. Sprawą kluczową dla samorządów gmin jest odpowiedni do potrzeb i sytuacji rodziny dobór narzędzi jej wsparcia. Właśnie w tym zakresie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej daje samorządom pewną swobodę, czyniąc część świadczeń obligatoryjnymi, a część fakultatywnymi lub rozkładając w czasie – tak jak to ma miejsce w przypadku asystenta rodziny – ich obligatoryjność. Tym samym w/w ustawa podkreśla prawo władz samorządowych do prowadzenia własnej polityki rodzinnej, z uwzględnieniem specyfiki problemów społecznych oraz posiadanych zasobów.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przeprowadziło badanie na temat przyczyn umieszczania dzieci w pieczy zastępczej w 2012 r. Zbadano przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej na próbie 77 440 dzieci, przebywających w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych, co stanowiło 98,5% tej populacji. Jako główne przyczyny wskazano:

1. uzależnienie rodziców;
2. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
3. pólseroctwo;
4. sieroctwo;
5. przemoc w rodzinie;
6. niepełnosprawność, co najmniej jednego z rodziców;
7. długotrwała lub ciężka choroba, co najmniej jednego z rodziców;
8. pobyt za granicą, co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa);
9. ubóstwo;
10. nieodpowiednie warunki mieszkaniowe;
11. bezrobocie;

Powyższe dane potwierdzają, że drogą zahamowania zjawiska kierowania dziecka do pieczy zastępczej jest intensyfikacja pracy z rodziną biologiczną dziecka, głównie poprzez kierowanie do niej działań z zakresu profilaktyki uzależnień, poradnictwa rodzinnego i kształtowania umiejętności wychowawczych. Dane dotyczące przyczyn umieszczania dziecka w pieczy zastępczej w sposób jednoznaczny podkreślają wagę działań profilaktycznych i pracy z rodziną w działaniach na rzecz ograniczania liczby dzieci umieszczanych poza rodziną.

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie warunków dla poprawy jakości życia rodzin i dzieci. Wskazane zadania do realizacji celów zawierają przede wszystkim działania profilaktyczne i wspierające. Należy podkreślić, że wspierając rodzinę przyczyniamy się do rozwoju i wzmocnienia więzi w całej społeczności. W rodzinę należy inwestować i wierzyć w możliwość samodzielnego wykonywania podstawowych funkcji. W rodzinie wychowują się kolejne pokolenia, które w okresie swej dorosłości kształtują społeczeństwo. Dzięki uzyskanemu przez rodzinę wsparciu zmieniają się relacje panujące w rodzinie, eliminowane są błędy wychowawcze, rodzice dzięki stałemu motywowaniu przez asystenta rodziny biorą udział w różnego rodzaju terapiach odpowiednich do występujących problemów, dzieci uczestniczą w zajęciach pozaszkolnych i w zajęciach z pedagogiem. Wieloaspektowa praca z rodziną naturalną, ochrona odpowiedniego poziomu życia rodziny oraz rozwój specjalistycznego wsparcia pozwoli na ograniczenie umieszczania dzieci w różnych formach pieczy zastępczej. Należy zauważyć, że wspieranie rodziny, to jednocześnie rozwój i wzmocnienie społeczności lokalnej. W rodzinie bowiem dorastają kolejne pokolenia, kształtuje się „kapitał ludzki”, który w przyszłości będzie tworzył społeczeństwo i wpływał na tempo jego rozwoju.

Z uwagi na przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, wśród których przeważają uzależnienia rodziców i bezradność w prawach wychowawczych, konieczne jest podejmowanie przez gminę dodatkowych działań zmierzających do zwiększenia liczby zatrudnionych w gminie asystentów rodziny oraz intensyfikacji profilaktyki uzależnień oraz poradnictwa rodzinnego.